

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย พ.ศ.2533-2537” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้พยายามเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ โดยแบ่งแหล่งข้อมูลออกเป็น ๓ แหล่งด้วยกันคือ

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร
2. แหล่งข้อมูลบุคคล
3. การเข้ามีส่วนร่วมของผู้วิจัย

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร

1.1 กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ผู้วิจัยรู้จักเป็นส่วนตัวกับนายอรุณ งามดี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์และเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย จึงติดต่อขอเอกสารเกี่ยวกับภาพยนตร์ และได้รับความร่วมมือมอบเอกสารการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยระหว่าง พ.ศ.2530-2537 ให้ทั้งหมด คุณชนิษฐา จิตต์ประกอบ และคุณวรรณศิริ โมรากุล ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยมอบเอกสารให้ดังนี้

- สำเนาพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช 2473
- สำเนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2533
- รายงานการประชุมเกี่ยวกับกาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473
- สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย พ.ศ. 2535 - 2537
- เอกสารประกวดภาพยนตร์ไทยปี 2535 - 2537
- เอกสารการส่งเสริมภาพยนตร์ไทยไปเผยแพร่ในต่างประเทศ
- ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย พ.ศ. 2533
- การแบ่งส่วนราชการของกรมประชาสัมพันธ์

1.2 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ผู้วิจัยรับราชการอยู่ ณ สำนักงานแห่งนี้ จึงได้รับความร่วมมือจาก ดร.นันทสาร สีสลับ รองเลขาธิการและเจ้าหน้าที่มอบเอกสารให้คือ

- กฎหมายเกี่ยวกับการตรวจพิจารณาภาพยนตร์
- คู่มือการตรวจพิจารณาภาพยนตร์

1.3 ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดได้กรุณาให้ยืมงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

1.4 ศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติฝรั่งเศส ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก คุณสิน้อย โปวาทอง เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานฝ่ายไทยประจำองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้พาผู้วิจัยไปดูงาน ทางศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติฝรั่งเศสได้มอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้เช่น หนังสือ

2. แหล่งข้อมูลบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งบุคคล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่องนี้หลายท่านดังนี้

2.1 นาย Didier Decandavene เจ้าหน้าที่ตำแหน่ง Chief of Service สำนักงานศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติ (Center National de le Cinematograph-CNC) ของฝรั่งเศสเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฝรั่งเศส ทั้งนี้ เพราะผู้วิจัยได้เดินทางไปศึกษาดูงานด้านวัฒนธรรม ณ ประเทศฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการ จึงได้รับการต้อนรับและให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

2.2 นาย Know Tai-Joon เลขาธิการทั่วไปของคณะกรรมการยูเนสโก แห่งประเทศเกาหลี ได้เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมภาพยนตร์เกาหลี เพราะผู้วิจัยได้เดินทางไปร่วมประชุม ณ ประเทศเกาหลีในช่วงที่กำลังเก็บข้อมูล ได้พบสนทนาเรื่องภาพยนตร์อยู่เสมอ

2.3 นายเทอดพงษ์ ไชยพันธ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และปฏิบัติหน้าที่ประธานคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยยินดีให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงพระ-

ราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช 2473 และให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐควรจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์เพียงใด ผู้วิจัยรู้จักกับนายเทอดพงษ์ ไชยนันท์ ในฐานะผู้วิจัยเป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ได้สนทนาวินิจฉัยเกี่ยวกับกิจการภาพยนตร์ไทย ท่านได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2.4 นายอำนาจ สุวรรณคีรี ประธานคณะกรรมการวิชาการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รัฐสภาได้ให้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้จักกับนายอำนาจ สุวรรณคีรี และคุ้นเคยกับท่านดี ท่านจึงให้ความคิดเห็นอย่างเป็นกันเองและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

2.5 หม่อมเจ้าชาติเฉลิม ยุคล เป็นนักสร้างภาพยนตร์ ผู้กำกับ และเป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในการส่งเสริมภาพยนตร์ไทยได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยมากเพราะนอกจากเป็นกรรมการด้วยกันแล้ว ท่านยังไปร่วมงานศิลปินแห่งชาติ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยที่ผู้วิจัยรับราชการอยู่ด้วยเสมอ

2.6 นายไพจิตร ศุกวารี นายกสมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ และเป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ได้ให้ความอนุเคราะห์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภาพยนตร์ไทย โดยเฉพาะปัญหาโรงภาพยนตร์มินิเธียเตอร์ รัฐบาลควรจะไปแก้ปัญหาอย่างไร

2.7 นายอรุณ งามดี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย เป็นผู้หนึ่งที่รู้จักมักคุ้นกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ท่านได้มอบเอกสารที่เกี่ยวข้องให้และยังความคิดเห็นบางส่วนที่ไม่ปรากฏในเอกสาร โดยเฉพาะข้อมูลด้านดำเนินการช่วยเหลือส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยของรัฐบาลในช่วงก่อนเดือนพฤษภาคม 2535 คือช่วงเวลาที่เอกสารต่าง ๆ ของกรมประชาสัมพันธ์ยังไม่ถูกเผา

2.8 ดร.นันทสาร สีสลับ รองเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เคยเป็นกรรมการคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยเป็นบางครั้ง ในฐานะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนราชการควรมีบทบาทในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์เพียงใด และเป็นผู้อธิบายเปรียบเทียบการส่งเสริมภาพยนตร์ของประเทศต่างๆ กับไทย

2.9 นายประยุกต์ บุณาค นักเขียนนักวิจารณ์ประจำหนังสือพิมพ์สยามรัฐ มีประสบการณ์ในการเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ รู้จักเป็นส่วนตัวกับผู้วิจัย ได้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่ารัฐควรมีบทบาทในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์เพียงใด

2.10 นายเสกสรร สิทธาคม นักเขียนประจำหนังสือสยามรัฐ มีความสนใจงานด้านภาพยนตร์มาก ได้เดินทางไปศึกษางานด้านวัฒนธรรม ณ ประเทศฝรั่งเศส และไปศึกษางานด้านภาพยนตร์ ณ ศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติฝรั่งเศสพร้อมกับผู้วิจัย ได้ให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยเกี่ยวกับการลงทุนภาพยนตร์และอาชีพภาพยนตร์

2.11 นางโสภี ศิริ หัวหน้ากลุ่มนโยบายพิภักดิ์อัคราสุลการ ข้าราชการกรมศิลปากร กระทรวงการคลัง รู้จักกับผู้วิจัยเพราะเป็นผู้แทนของปลัดกระทรวงการคลังไปร่วมประชุมคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยเป็นประจำ ได้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการลดภาษีอุปกรณ์นำเข้าของรัฐว่ามีอะไรบ้าง และรัฐควรช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ด้านอาชีพในประเทศอย่างไร

3. การเข้ามีส่วนร่วมของผู้วิจัย

บทบาทของผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยศึกษาคครั้งนี้คือ ผู้วิจัยรับราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมวัฒนธรรมไทย และหัวหน้าสำนักผู้ตรวจราชการกรม . สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบวงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยคือเป็นกรมการ และรองประธานคณะกรรมการทำงาน ในฐานะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเคยเป็นผู้พิจารณาร่างแนวทางตรวจและพิจารณาภาพยนตร์ และเป็นกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ของกระทรวงมหาดไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำเอกสารวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ PEST เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ทางสังคม และสถานการณ์เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไทย

2. วิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

3. วิเคราะห์กลยุทธ์ เพื่อประเมินหาแนวทางสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

การนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์องค์กรของรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

สรุป

ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลเอกสาร แหล่งข้อมูลบุคคล และการเข้ามีส่วนร่วมของผู้วิจัย เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ เพราะผู้วิจัยร่วมเป็นคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ในฐานะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีเอกสารประกอบอยู่แล้วส่วนหนึ่ง และยังได้รับความอนุเคราะห์จากการณ์สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ เป็นอย่างดี เพราะส่วนมากเป็นที่รู้จักกันดี ส่วนเอกสารที่ได้จากแหล่งอื่นๆ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอันมากจากหน่วยราชการ และบุคคลเป็นอันมาก เพราะสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ผู้วิจัยรับราชการอยู่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมภาพยนตร์โดยตรง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย